

Rettskildelære 1-2-3

Rettshåndhevelse

Dømmende virksomhet

Upartiskhet

Hva er rettskildelære?

- Rettskildelære er læren om hvordan vi skal gå frem for å fastlegge innholdet av en rettsregel og løse konkrete rettsspørsmål.
- Nesten alt vi gjør i forvaltningen (både administrasjonen og politikere) er med grunnlag i myndighetsutøvelse delegert til oss gjennom lovgivning. Myndighetsutøvelse krever hjemmel i lov, og det derfor viktig at vi lærer oss grunnleggende rettskildelære.

Rettskildefaktorer

- **Lover** - Grunnloven, lover, forskrifter, arealplaner
- **Forarbeider** - NOU → Ot.prp/Prp.L → Innstillinger
- **Rettspraksis** - Høyesterett, lagmannsrett, tingrett
- **Myndighetspraksis** - forvaltningspraksis, etterarbeider
- **Sedvane**
- **Internasjonal rett** - folkerett, EØS-rett, traktater og konvensjoner
- **Reelle hensyn** - rimelighetsbetraktninger

Rettskildeprinsipper

- Hvordan skal vi løse et juridisk spørsmål?

Svar: Finne relevante rettskildefaktorer og vurdere vekten

Eksempel: Kan Peder Ås få dispensasjon fra reguleringsbestemmelsen om krav til takteking, jf. pbl. § 19-2?

(med utgangspunkt i rettsanvendelsesskjønnet)

- **Lover**
 - Pbl. § 19-2
 - Reguleringsplan
- **Forarbeider**
 - Forarbeider til pbl.
 - Dokumenter i forbindelse med planprosessen, eksempelvis planbeskrivelse eller vedtak i kommunestyret
- **Rettspraksis**
- **Forvaltningspraksis**
 - Kommunens praksis (presedens)
 - Sivilombudsmannen
- Sedvane
- Internasjonal rett
- Reelle hensyn

Motstrid mellom rettsrettsregler

3 motstridsprinsipper:

- Grunnlov går foran lov, som igjen går foran forskrift – lex superior
- Nyere lov går foran eldre lov – lex posterior
- En lov som regulerer et spesielt tilfelle går foran generell lov – lex specialis

Tolkning

- Lovtolkning er hele prosessen frem til endelig tolkningsresultatet
 - **Objektiv tolkning** = alminnelig språklig forståelse av ordlyden
 - **Subjektiv tolkning** = lovgivers vilje
 - **Innskrenkende tolkning** (Eks. «Inngjerding er forbudt»)
 - **Utvidende tolkning** (Eks. terrasser i reguleringsplaner (veranda, balkong, altan))
 - **Analogisk tolkningen** = rettsregel blir anvendt utenfor lovens ordlyd, men på et lignende forhold
 - **Antitetisk tolkning** = motsetningsslutning

Forvaltningssskjønn vs. rettsanvendelsessskjønn

- Forvaltningssskjønn er et uttrykk som brukes når den offentlige forvaltning bruker skjønn i en avgjørelse.
- «Fritt skjønn»
- Begrensning:
 - Forbudet mot å ta utenforliggende hensyn
 - Forbudet mot usaklig forskjellsbehandling
 - Forbudet mot sterkt urimelig vedtak

Forvaltningssskjønn vs. rettsanvendelsesskjønn

- Rettsanvendelsesskjønn, av og til kalt lovbundet skjønn, er det skjønnet vi utøver når vi tolker loven og fastsetter innholdet i en regel.

Forvaltningseskjønn vs. rettsanvendelseseskjønn

- Eksempel pbl. § 19-2:

Kommunen **kan** gi varig eller midlertidig dispensasjon fra bestemmelser fastsatt i eller i medhold av denne lov. Det **kan** settes vilkår for dispensasjonen.

Dispensasjon **kan** ikke gis dersom hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, eller hensynene i lovens formålsbestemmelse, blir vesentlig tilsidesatt. I tillegg må fordelene ved å gi dispensasjon være klart større enn ulempene etter en samlet vurdering. Det **kan** ikke dispenseres fra saksbehandlingsregler.

Forvaltningsrettslige prinsipper

- **Myndighetsmisbruk**

- Utenforliggende hensyn i saksbehandlingen
- Usaklig forskjellsbehandling
- Vilkårlige eller urimelige avgjørelser

- **Legalitetsprinsippet**

- Utøvelse av myndighet krever hjemmel i lov

- **Kravet til forsvarlig saksbehandling**

- Forvaltningen må utrede og opplyse en sak godt. Begrunnelsesplikt.

- **God forvaltningsskikk**

- Åpne, serviceinnstilt, rimelig frister, grundig, effektiv og rask saksbehandling

- **Likebehandlingsprinsippet**

- Like saker skal behandles likt. Saklig forskjellsbehandling er ok.

- **Offentlighetsprinsippet**

- Åpenhet. Skaper tillit og kontroll

Forvaltningens plikter

- Utredningsplikt
- Plikt til forhåndsvarsel
- Plikt til å holde parter løpende underrettet
- Innsynsrett
- Taushetsplikt
- Veiledningsplikt
- Begrunnelsesplikt
- Klagerett og rettigheter ved omgjøring
- Habilitetsregler

Tips

- Ta alltid utgangspunkt i loven og andre rettskilder ved behandling av en sak. Ved å lese lovteksten ord for ord, vil dere forstå hvilke vurderinger vi må gjøre. LLF = LES LOVEN FØRST.
- Det skal ikke konkluderes i en sak før vi har fulgt rettskildelæren og holdt justitias vekt.

